

ABEL AZCONA

LES MEUES FAMÍLIES 1988-2024

A CURA DE VÍCTOR RAMÍREZ TUR
28.10.2023 - 28.01.2024

ESPAI 1

Abel Azcona, *Los libros de familia o las fotografías que mi madre adoptiva arrojó a la basura (1992-2023)*.
Detall

Quan visualitzem la imatge d'un arbre genealògic, tendim a dibuixar-lo mentalment com una mola sòlida i frondosa que es desplega fins on arriba la nostra informació. «Abel Azcona. Les meues famílies 1988-2024» ens permet, per primer cop, obtenir una imatge global de l'arbre genealògic d'una de les trajectòries artístiques fundades en la violència biogràfica i sistèmica més rellevants de l'art contemporani. La mostra reuneix aquells treballs que rastregen una història de crueltat des de moments fins i tot anteriors al naixement, però, sobretot, destaca en confrontar, per primera vegada, aquelles accions al voltant de l'empatia materna amb els treballs recents sobre la negligència dels pares. «Les meues famílies» es configura, així, com un dels arbres genealògics més durs vistos fins ara en un espai expositiu. L'arbre se sosté sobre unes arrels esquitxades de pesticides, es doblega, es retorça, acull per trencar-se, s'imagina branques inexistents, es pinta fulles amb retoladors de colors foscos i s'incorpora bastimentades per poder sostenir-se.

La idea de família es presenta en plural per motius personals i, per descomptat, polítics. En temps de triomfs de la ultradreta, cal visibilitzar que allà on més es defensa una idea concreta i rígida de família i de dret a la vida, més s'hi amaga la intolerància cruel i la manca de responsabilitat. Tots els treballs presentats a La Panera incorporen interrogants a la idea de família configurada des dels poders conservadors, patriarcals i religiosos. Des del cos d'Abel Azcona, la noció de família rebenta en mil bocins, i genera una cartografia de pressions indolents per a la no interrupció de l'embaràs; d'abandonaments; de pares no biològics que segresten els seus fills; de famílies adoptives, imaginàries i elegides. La idea de família, com qualsevol altra idea, resulta aquí inestable i parcial.

L'acumulació de propostes fetes des de fa gairebé dues dècades ens ha permès identificar un conjunt de gestos i d'accions insistents, que configuren la «somateca Abel Azcona», és a dir, un arxiu dèrmic de cops, d'abusos, de caigudes i d'abatiments. Pensant en la idea de museu del gest plantejada per autors com Boris Charmatz o Sabel Gavaldon, l'exposició confirma que el cos d'Abel Azcona és un museu portàtil de memòria muscular violentada. En els recorreguts plantejats per a La Panera, hem identificat quatre rutines corporals clares, emparentades no només amb rutines personals, sinó també sistèmiques.

I. Esperar per rebre el cop. El primer tram de la mostra recull aquelles obres que rastregen les violències fundacionals en la trajectòria vital de l'artista. Totes i cadascuna de les peces són testimoni de la gosadia i de la violència a què se sotmeten alguns cossos, fins i tot des d'abans del seu naixement. En un ventre matern travessat per la droga en plena crisi de l'heroïna (*Doscientos sesenta y ocho*, 2017), en mans d'un home que difícilment va voler assumir les funcions afectuoses d'un pare (*Expediente 09872*, 2015), o fins i tot en l'aparentment misericordiós si d'una família catòlica d'acollida (*Jesús y María*, 2011; *Los libros de familia o las fotografías que mi madre adoptiva arrojó a la basura*, 1992-2023), el cos de l'Abel s'espera per rebre el cop. La presència d'imatges pertanyents a la sèrie *La casa* (2015) i a *La Sombra* (2015-2018) transforma la biografia violentada d'Azcona en una diagnosi de malestars de més calibre. Ara són unes altres criatures, les que dibuixen els seus arbres genealògics ennegrits.

II. Deixar anar la mà. Un dels recorreguts laterals se centra en aquells treballs recents en què l'artista investiga les negligències paternes. De nou, els resultats oscil·len entre el que és macro i el que és micro. En *Los padres* (2016), s'enfoca des de que l'àmbit artístic, per fi, el client del treball sexual, és a dir, prop del 40 % dels homes espanyols s'encimbellen com a pares de família exemplars mentre gaudeixen d'un negoci esquitxat de violències masculistes que ells mateixos han construït, que ells mateixos sostenen, que ells mateixos mantenen als marges de la legalitat —de la qual també són responsables—, i del què ells mateixos reneuen. Abel Azcona va ser criat per un d'aquests pares. I també segrestat. A tall de topologia de l'abandonament, *Volver al padre* (2022) funciona com una *road movie* sinistra que reactualitza el viatge que van fer l'Abel i el seu «pare» quan aquest, tement perdre la custòdia del nen de quatre anys a Iruña, va decidir segrestar-lo i endur-se'l, juntament amb la seua parella, al poble natal de Villar de Rena. El recorregut acaba amb el registre d'una última trobada performativa i un gest final: deixar anar la mà. Deixar anar la mà és dir adeu als pares fins que siguin capaços de responsabilitzar-se'n.

III. Esperar-se a ser utilitzat. Confrontant les violències i les negligències patriarcals, es complien un conjunt de treballs en què l'artista ha intentat establir marcs d'empatia al voltant d'aquelles treballadores sexuals que tant la història de l'art com la social han configurat com a fetitxe i objecte d'ús al servei de l'home i de la seua mirada masculina, com a cos ridícul i grotesc o directament com a monstre abjecte. L'Abel s'espera a ser utilitzat i és utilitzat en accions com *Empatía y prostitución* (2013) o *La última hora* (2015). Encarnades les identifications empàtiques, la mostra reagrupa aquelles peces (*Las madres imaginarias*, *La madre blanda* i *La sabia*, 2022-2023) en què la imaginació permet entreveure, crear, fabricar i fins i tot reclamar avatars materns capaços de donar-nos escalf, d'acompanyar-nos en el vòmit i de sostenir-nos el cos a la vora del col·lapse.

IV. Ser sostingut. «Les meues famílies» incorpora i amplia una narrativa present en el treball d'Azcona, poc emfatitzada fins ara: una trajectòria artística fundada en la violència implica irremeiablement una reflexió profunda sobre la vulnerabilitat i les xarxes de suport. L'exposició de *La Panera* incorpora per primera vegada una sèrie de peces (*Los cuidados*, 2023; *Las madres elegidas*, 2023-2024) que l'inscriuen en aquella genealogia d'artistes capaços d'encarnar, des de tot un ampli ventall de gestos del sostenir, de la predisposició, del suport i de la reclinació, aquella noció performativa de la comunitat com a càrrega compartida, sigui simbòlica o física. Per primer cop, i de manera contundent, no només podem identificar qui ha violentat el cos o els cossos com el d'Azcona, sinó també qui ha escollit sostenir-los.

Aquest darrer tram, instal·lat en metàfores del naixement, ens remet irremeiablement, i a tall de *loop*, a l'inici de la mostra, transformant la trajectòria d'Azcona al voltant de les famílies en una reflexió global sobre la condició relacional i fràgil del subjecte i el dret a la reparació i a la protecció dels més vulnerables. Malgrat que totes les persones naixem necessitades de relacions socials sostenidores, hi ha una jerarquia sistèmica, d'arrel patriarcal, en la qual no només alguns subjectes es neguen a saber-se dependents, sinó que a més es produeixen violències sistemàtiques que configuren una estructura desigual de fragilitats; alguns cossos estan més exposats a la violència,

mentre que d'altres poden exercir de manera rutinària i impune la crueltat; alguns cossos tenen el privilegi de no ser violentats i de comptar amb xarxes afectives i institucionals per a la protecció i el suport de les seues vides, mentre que d'altres pateixen de manera contundent una desatenció i desafecció sistèmiques. Alguns cossos poden sobreviure gràcies a la possibilitat d'imaginar i d'escollir els familiars que abraçaran el nostre cos a punt de caure.

Víctor Ramírez Tur

ACTIVITATS VINCULADES

Aforament limitat.

Inscripció prèvia.
infolapanera@paeria.cat

NOVEMBRE

11 16H-20H

Línia del temps.
Autoexploració col·lectiva de l'experiència vital, memòria individual i trauma.
Taula d'investigació autobiogràfica amb Abel Azcona i Antonio Portillo Carbonell.

NOVEMBRE

25 17H-20H

Sis accions breus al voltant o en contra de la idea de família.
A càrrec d'Abel Azcona
Un conjunt d'accions al voltant de l'exposició que activaran les diferents narratives al voltant de la idea de família incorporades a la mostra.

GENER

17 18H-20H

Art radical i el fracàs de la família
Taula de pensament al voltant i en contra de la institució familiar des de les arts i presentació del catàleg Abel Azcona. Les meues famílies. 1988-2024 dissenyat per Estudio Ponce Contreras. Amb Laia Manonelles, Pol Guasch i Abel Azcona. Moderat per Víctor Ramírez Tur.

Exposició

Comissariat:
Víctor Ramírez Tur
Coordinació:
Antoni Jové
Muntatge:
Ovejero Sequeiro S.L.
Disseny gràfic:
Ivoiré Studio
Cinematografia:
Dani Martínez
Atenció als visitants:
Miquel Palomes,
i Joana Castillo
Servei de lectura fàcil:
Fundació Aspros
Servei de neteja:
Antonia Marín

Centre d'Art la Panera

Direcció:
Christian Alonso
Coordinació d'exposicions:
Antoni Jové
Centre de documentació:
Anna Roigé
Educació:
Helena Ayuso
Programes públics:
Roser Sanjuan
Manteniment:
Carlos Mecerreyes

Horari

De dimarts a dissabte,
de 10 a 14 h
i de 17 a 19 h
Diumenges i festius,
d'11 a 14 h
Dilluns tancat

HO ORGANITZA

